IGLÓ-FÜRED

ÉS

FEKETEHEGY KÖRNYÉKE.

Két térképpel és a szöveg közé nyomtatott ábrákkal.

Ára 40 fillér.

A zárjelben levő idézések dr. Posewitz «A Magas Tátra és a szepesi Középhegység» című útikönyvére vonatkoznak.

Kapható **Maurer Adolfnál Kassán** és minden könyvkereskedésben. **Ára 4 korona.**

Igló-Füred és Feketehegy környéke.

Igló-Füred 580 m., változatos szép környékével a turistikai összeköttetést képezi a dobsinai jégbarlanggal és az Alsó Gölnicz-völgygyel.

Iglói vasuti állomás 7 km. 1/2—3/4 óra kocsin 4 korona, 1 1/4—1 1/2 óra gyalog. Feketehegy 15 km. (2 óra kocsin 10 korona, 2 1/2 óra gyalog). — Szepes-Remete vasuti állomás 32 km. 3 óra.

Iglóról a Gömöri országut a Taubnicz-patak mentén, gypszmalom mellett, a «Forráshoz» czimzett vendéglőhöz visz, a honnan csakhamar a szép erdők által körülvett nyaralóhelyre érünk.

Igló-Füred helyén hajdanában a János-olvasztókohó állt, mely azonban a bányászat hanyatlásával megszünt és nyaralóhelylyé lett átalakitva.

A lakházak száma hét, 126 szobával. Nagy fürdőház, Hungária, Tátra (hol a fürdőiroda, posta, távirda és bazár van), vendéglő, társalgó, millenium és erdőlak. Azonkivül nehány magánvilla. A heti szobaár K 7—38, kiszolgálat naponta 20 filler. Ellátás à la carte, egy couvert (4 étel) ára K 2. Pensió K 2·80—3·20; teljes pensio (lakás és étkezés) hetenként K 36·60—66·50 szoba szerint. Gyógydij K 4. Zenedij hetenként K 2. Vizkúra. Meleg és hideg fürdők. Elő- és utószezonban 40% árelengedés. Fürdőorvos. Naponként zene. Omnibusz-összeköttetes Iglóval (1 K).

Séták és kirándulások.

Igló-Füreднek annyi sétautja és naygobb, igen változatos kiránduló pontja van, mint kevés más szepesi nyaralóhelynek.

A kilátási pontok közül legszebb a Murán.

A legtöbb ut a Magyar-Kárpát-egyesület iglói osztálya részéről jelezve van.

A legszebb sétaut a vizvezeték mentén az «Üstökös»-téren át és az iglófüredi forrás mellett a felhagyott *haltenyészde* felé $^1/_2$—$^3/_4$ óra alatt vezet.

A vizvezetékről egy másik sétaut a *forrásokhoz* visz; a Leithaus-ra vezető ösvénytől jobbra elágazik, a hegy lejtőn párhuzamosan halad a vizvezetéki uttal és megint az utóbbi utba torkollik. Más sétaut a Jánosvölgyben a *Királykuthoz* ($^1/_2$—$^3/_4$ óra) vezet. Sétaut vezet továbbá a jobboldali erdős hegyoldal mentén a Bianka-forráshoz és a régi Grätel-ut kezdetén levő Budapesti pihenőhez.

A Leithaus-hegy 909 m. A közeli leithaus-i tisztás megmászása a különösen esti világításnál szép kilátás miatt ajánlható.

Három út vezet oda, mely menetkor és visszatéréskor egybekötve, 1—$1^1/_2$ órai körsétát tesz. Az egyik út a vizvezetékről hegynek vezet $^1/_2$—$^3/_4$ óra alatt a nagy tisztáshoz, hol a nyugvó padról a kilátást élvezhetni. A másik két út a Jánosvölgyből visz fel. A Királykút felé vezető sétaútról (az Erzsike-forrás közelében) vezet fel az alsó ösvény $^3/_4$ óra alatt a Leithaus-ra, míg a felső út a Királykútról hegynek visz. Az utóbbi hosszabb, de szép kilátó pontok mellet visz el.

A Leithaus nagy tisztásáról két út visz lefelé. Az alsón jövünk a János-völgybe, a felsőn a Királykúthoz.

Egyenest visz az erdei út a **Jávornyeregre**; majd hegynek tart és később a hegyháton végig fiatal erdőben tovább vezet. Csakhamar mutatkozik a Nagy Murán, mely innen a legimpozánsabban tünik fel, később a Tátrát is látjuk és 1 órai járás után a Jávor-hegynyeregre érünk, honnan a Jánosvölgyön át térhetünk vissza Igló-Füredre ($1^1/_2$ óra), vagy erdei uton a vizvezetékhez s ennek mentén (1—$1^1/_2$ óra). A Muránra pedig meredek ösvény vezet $^3/_4$—1 óra alatt.

A rittenbergi Tátra-kilátó és a Bolondkő (Tollstein). A könnyen elérhető rittenbergi kilátó egyike a legszebb kilátási pontoknak és különösen a Magas-Tátra megtekintése esti világítás mellett ajánlandó. Az egész túr oda vissza $1^1/_2$—2 óra időt igényel.

Rittenbergi kilátó $^3/_4$—1 óra.
Kerülés a Bolondkőhöz $^1/_4$ óra.

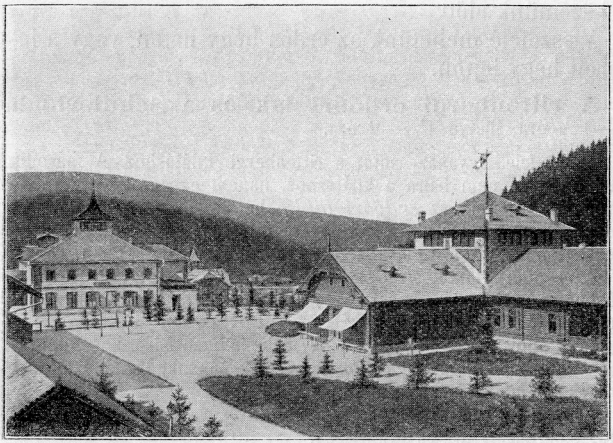

Igló-Füred

Az út kezdetben azonos a Márkus-kúti úttal. A Borbély-villa mellett hegynek visz az ösvény, míg $^1/_2$ óra alatt a gräteli új országútra jövünk. Utunk most balra vezet fel a letarolt sziklás hegylejtőre, az erdős «Rittenberg» nevű hegyhátra, hol erdei ösvényen tovább ballagunk.

15—20 p. mulva az országútról számítva jobbra ágazik el egy mellékösvény, mely csakhamar a *Bolondkőhöz* vezet. A Bolondkő 780 m. magas, meredeken a márkuskúti völgybe (Eschseifen) leeső mészsziklafal,

honnan az említett völgyet a Márkuskúttal, az iglói várhegyet és háttérben a magasan fekvő Zavadka falut lehet megszemlélni. Vissza ugyanazon úton.

Az útelágazástól 2—3 p. múlva újonnan ketté válik az út és balfelé rövid idő alatt egy az erdő szélén lévő *kilátási ponthoz vezet.* Iglóhuta völgye a körülvevő hegyekkel (Muran, Greiner, Knoll) és a Magas-Tátra tárul fel szemünk előtt.

Visszafelé mehetünk az erdős hegy háton, vagy a letarolt hegy lejtőn.

A rittenbergi erdőőri lak és a Schulerloch 1—1½ óra, illetve 1½—2 óra.

Az út fele ugyanaz, mint a rittenhergi kilátáshoz. A második útelágazásnál nem balra a kilátáshoz, hanem egyenest tovább megyünk az erdőben az *erdőőri lakig,* hol tej és vaj kapható.

Más ösvény ágazik el az új országúttól és egyenest visz fel a hegylejtőn az erdőőri lakkoz. Ezen útról is megláthatni a Tátrát.

Az erdőőri laktól ½ óra alatt a Schulerloch-völgyi menedékházhoz (közelben jó forrás) és további 10 p. alatt a Schulerlochhoz jövünk.

Ez utóbbi kis barlangür a völgy baloldali meredek konglomerátos sziklafalában, mely állitólag a protestánsoknak üldöztetésük ideje alatt iskolául szolgált; innen a név.

Vissza ugyanazon uton, vagy kerülővel a Márkus-forrásig (½ óra, fehérjelzett ut) és igy vissza.

A Grätel-hegynyereg 832 m., az Ó-hegyi (Altenberg) és szárazhegyi kilátó pont.

¾ óra kocsin az uj országuton;
¾—1 óra gyalog a régi uton.

A kisebb kirándulások egyik legszebbje a Grätelre való, még pedig az új vagy a régi kocsiuton; az utóbbi a rövidebb.

Mindjárt Igló-Füred mögött néhány szétszórt házhoz (Hátsó-huta, Hinterhütte) jutunk, a hol a völgy elágazik. A Jánosvölgyet jobbra hagyva, a Királyvölgyben (Königseifen) a régi szekéruton a Budapesti pihenő mellett

elballagva völgynek megyünk. 30—40 percz alatt a régi ut a csőszház közelében hol tej kapható, az uj országutba torkollik, a honnan további 5 percz alatt gyalogösvényen a Grätel hegynyeregre jutunk, hol szép kilátás nyilik.

Előttünk emelkedik a Greiner és a Stangenberg; alattunk terül el a Kis-Hnilecz-völgy; a völgy hosszában szétszórtan állnak az egyes parasztházak.

A Grätel számos kirándulás kiindulási pontját képezi.

Jobbra (nyugot felé) erdei ut a Szárazhegyen át a Muránra visz; a kereszttől balra keletfelé, ellenben az Ó-hegyháton (Altenberg) *Bindt* bányatelepre, valamint Feketehegyre gyalogösvény vezet.

A völgyben vezet az *országút* Feketehegyre, valamint Bindt és Rosztoka bányatelepre; mig egy másik ut fel a Greiner-hegyre és innen tovább Rozsnyóra visz.

Könnyen összeköthető a gräteli kirándulás *az óhegyi* (Altenberg) *kilátási helylyel*, mi 1/2 óra időt (oda, vissza) igényel.

A Gräteli keresztnél balra (keletnek) megyünk az Ó-hegy gerinczén, mig útkeresztezéshez jövünk, hol balra fordúlva egy ösvény az Óhegy lejtőjén a szép kilátáshoz visz.

Innen az Eschseifen nevü völgy erdőboritotta hegyes mészhegyeit látjuk, mögöttük mivelt dombvidéket számos helységgel, a látkör határán a Tátrát, a lőcse-lublói erdős hegységet, valamint a Branyiszkó-hegységet az alján látható Szepesvárral.

A további ut bánya mellett elvezetve, az uj országutban végződik, honnan a régi vagy uj uton visszatérhetünk Iglófüredre.

A kilátáshoz lehet egyenest is menni a Grätelre vezető uttól. A csőszház közelében baloldalt az ut kanyarulatánál erdei ösvény bánya mellett hegynek visz; 1/4 óra alatt a kilátópontnál vagyunk.

A szárazhegyi kilátópont 1/4 óra alatt érhető el,

ha a száraz hegygerinczen vezető erdei utat követjük, mely oda visz. Látjuk Iglófüredet és a háttérben Igló városát. Vissza a Grätelre.

A Márkusforrás 500 m. (3/4—1 óra).

Zöld jelzésü erdei ut a Borbélyvilla mellett a Mocsárhegyre visz, hol a gräteli kocsiutat átszeli. Balkéz visz az ösvény a Rittenbergre; egyenest pedig a szép, sürü erdő koszoruzta Eschseifen-völgybe, hol nagy rét szélén menedékház áll. Szemközt erdőőri lak.

A forrást a városi vizvezeték czéljából ujabb időben befedték. A rétről látható a Bolondkő (Tollstein) meredeken emelkedő sziklafala (p. 245).

A menedékháztól jelzett ut a *Házra,* magában álló mészkúpra 719 m. visz, hol terrasz-épitkezések nyomai találtattak (őskori lakóhelyek). A huszitáknak itt állitólag kis váruk volt, s innen elnevezése Vár vagy Ház.

Visszajövet a régi gräteli uton is mehetünk, mi azonban jó órai kerülő. Az «*Eibengrund*» nevü völgy jobb, azaz keleti lejtője mentén, a völgyben felvezető jelzett uton hegynek megyünk. Az út az Ó-hegy (Altenberg) lejtőjén jobbra fordúl a Grätel-utra, (csőszház a közelben) (1 1/4—1 1/2 óra), a honnan a régi uton Igló-Füredre térünk vissza.

Feketehegy-fürdő 660 m. 15 km.

a) **Kocsin** 2 óra (10 K).

A kocsiút a Hnilecz-völgyön át vezet és legnagyobb részt azonos a Bindt vagy a Rosztoka bányatelepre vezető úttal.

A Grätel-hegynyerget az új országuton 3/4 óra alatt elérve, leereszkedünk a Hnilecz-völgybe. Nem sokára viadukthoz jövünk, melyen a hegyipálya Márkusfalváról Rosztokára visz; mellette áll a barátságos templom. Itt tágul a völgy. Csakhamar a határkorcsmához jutunk,

majd a meredek hegylejtő mentén a Bindtre menő utat, azután a balra Rosztoka bányatelepnek elágazó utat hagyjuk el, és igy érjük el *Rosztoka* telepet, a hasonnevü patak torkolatánál.

Kevéssé ezen telep előtt, a hid melletti nagy völgykanyarulatnál meredek ösvény (utjelzés a telegráfrudon) a Bindtre visz (legrövidebb összeköttetés Bindt és Feketehegy között).

A balra Zavadkára vezető ut mellett elhaladva tovább hajtunk, mig Merény előtt jobbra kanyarodik egy út, mely a már az országútról látható fürdőhelyre vezet.

b) **Gyalog** 2—2½ óra.

Gyaloglók a régi Gräteli úton mennek a csőszházig (¾—1 óra) a honnan az egyik út a Grätel hegynyeregre visz. Itt balra (kelet felé) fordulva csakhamar ösvény vezet le a Hnilecz-völgybe szemközt a Hideg-völgygyel (Kaltengrund).

A másik út a Gräteli csőszháztól balra (az út kanyarulatnál) ágazik el, bánya mellett felvisz az Ó-hegyre; a honnan leereszkedünk a Hnilecz-völgybe, melyet a templom közelében érünk el.

Most a kocsiúton folytatjuk utunkat, mig Rosztoka telepet elhagyva, jobbfelé gyalogösvény tér el, mely hegyi réten át ¼ óra alatt felvisz Feketehegy fürdőbe. (l. p. 258).

Bindt bányatelep 600 m.

1½ óra kocsin, 2—2½ óra gyalog.

A kocsiút a Hnileczvölgyön át vezet, nagyrészt azonos a feketehegyi úttal. A határkorcsma mögött a Bindtre vezető ut eltér és a meredek hegyháton át a bányatelepre visz.

A legrövidebb *gyalogösvény* az Ó-hegy gerinczen át vezet. A Grätel hegynyeregtől, melyet ¾—1 óra alatt elérünk, balra visz a sárgajelzésü ut. Két ösvényt keresztezünk, melyek a Hnileczvölgybe levezetnek, és kilátó pontokat érintünk utközben, hol a Hernádvölgyre és a merényi Bükkösre kilátás nyilik.

A Grätel-hegynyeregtől egy óra hosszat ballagva, az erdő végéhez jutunk. Átlépjük a Rosztoka hegyi vasutat és gyalogösvényen leereszkedünk 1/4 óra alatt a bányatelephez, hol jó korcsma van.

A bányákat a merényiek már a XVII. század végén mivelték (rézés fakó érez). 1840 óta vaskövet is ásnak, még pedig jelenleg kizárólag az utóbbit. 1856-ban a bányák Albrecht főherczeg birtokába jutottak s annak halála óta Frigyes főherczeg kezén vannak. 9·8 kilométernyi hegyipályán szállitják az érczeket Márkusfalva állomásra, a hol megpörkölik és tovább külföldre viszik.

Visszatérőben az Ó-hegy gerinczén megyünk, vagy a hegynyeregről (a honnan szép a Hnilecz-völgy látképe) leereszkedünk a Hnilecz-völgybe, s a kocsiuton (a Grätelen át) Igló-Füredre térünk vissza (2 óra).

Rosztoka bányatelep 630 m.

(1—1 1/2 óra kocsin; 2—2 1/2 gyalog).

Kocsin a Hnilecz-völgyben a feketehegyi uton megyünk a Rosztoka-patak betorkolásáig, a melynek völgyében haladva, a bányatelephez érünk (1—1 1/2 óra).

Gyalog. Rosztokára több ut vezet, melyeket odamenet, s visszajövet, egyesiteni lehet. Ez is mint a bindti kirándulás félnapi túr.

Gyaloglók a Hnileczvölgyön át mehetnek mint p. 249 leirtuk. A Grätel-hegynyeregtől egy óra alatt azon helyhez jutunk a Hnileczvölgyben, hol meredek ösvény a Bindtre vezet, és közelében jobbra azon ösvény elágazik, mely hegyháton átvezetve 1/2 óra alatt (a Hnileczvölgytől számitva) Rosztoka bányatelepre visz.

Más valamivel rövidebb ut a *Hidegvölgyön* át *(Kaltengrund)* vezet Rosztokára.

A Grätelről ösvényen a Hnilecz-völgybe ereszkedünk le, s annak jobbfelőli mellékvölgyébe, a Hidegvölgybe fordulunk (Igló-Füredről 1 óra). A közeli völgy elágazásánál az ut baloldalt a Stangenberg nevü hegyen át a nyugati Rosztoka-völgybe vezet. Bányák, szétszórt

házak mellett elhaladva, csakhamar odaérünk a bányatelepre (1 óra Hnilecztől).

Rosztoka ősrégi bányatelep, hol hajdanában réz- és ezüstérczet ástak. Az utolsó 25 évben azonban inkább vaskövet bányásznak, s ebből évenkint 1/2 millió métermázsát termelnek. Az aknák, melyekben 4—500 munkás van alkalmazva, a «Friedenthalhütte» felsőszileziai társulat birtoka.

A szép fekvésü telep néhány elszórtan álló épületből áll s ajánlható *jó vendéglővel* bir. Az érczeket siklón a hegyipálya állomásáig, s onnan a kassa-oderbergi vasut márkusfalvi állomására viszik; itt megpörkölik s külföldre szállitják.

Megtekinthetjük egyikét az aknáknak, melyekben a legmodernebb technikai segédeszközök vannak alkalmazásban. Vissza a leirt utak egyikén.

Rosztokáról Feketehegyre 3/4—1 óra. Bindt bányatelepre 1 óra.

A Greiner 1023 m. és a Knoll 1268 m.

Greiner (kocsin) 1 1/2—2 óra, (gyalog) a régi uton 2—2 1/2 óra.

A Greinerre való kirándulás igen kényelmes, a menynyiben jó kocsiuton odáig el lehet jutni.

Gyalog az ismert régi szekéruton a Grätel hegynyeregre és Hnileczre megyünk egy óra alatt, honnan a kezdetben kissé meredek régi kocsiuton a Greinernek tartunk, mely egyes facsoportokkal diszitett széles gyepes fensikot képez. A keresztnél három út szeli egymást s közelben *vadászkunyhó* épült. Valamivel alább, a régi rozsnyói uton, az első utkanyarulatnál jó forrás található.

A kereszttől erdei uton 1/2 óra alatt a Kis Knoll 1160 m. terjedelmes erdei rétre érünk, a melyről szép a kilátás. Innen a Nagy Knoll sziklás kúpja, mely szép körképet nyujt és mely az iglói hegyek legmagasabb pontja, 20—30 percz alatt érhető el.

Visszatérve gyalog vagy a Greineren át (a honnan jöttünk), vagy a Murányon át megyünk (egy órai kerülő). Az utóbbi ut, jó forrás közelében elvezetve, szép

betekintést nyujt a Vaspatak forrásterületére. A Knoll és Nagy Murán között levő Rovinken nevü hegynyerget (kiterjedt gyepes fensikot) átlépve a Muránhoz érünk (1 óra), a honnan vagy a Szárazhegyen és a Grätelen át, vagy a Jánosvölgyön át Igló-Füredre $1^1/_2$ óra alatt térünk vissza.

Greiner-Rosztoka 1 óra; Feketehegyre 2—$2^1/_2$ óra.

A Nagy-Murán 1261 m.

A Nagy-Murán Iglófüred legszebb kilátó pontja. Az út egy részét a Grätel-hegynyeregre kocsin is lehet megtenni; azon túl gyalogolni kell. A kényelmesebb gyalogut a Szárazhegyen át vezet; a Jánosvölgyön át inkább visszajövet lehet menni, mivel az ottani ösvény helyenként meredek és köves.

1. **A Szárazhegyen át** (Dürrenberg) 2—$2^1/_2$ óra.
Igló-Füred—Grätel-hegynyereg $^3/_4$—1 óra (gyalog);
A menedékházig 1—$1^1/_2$ óra.

A Grätelről (p. 246) jobbra, a Szárazhegy mentén szép árnyas erdei út vezet, melynek egyes meredek helyeit a Kárpát-egyesület készitette utak kikerülnek. $^1/_4$ óra mulva *tisztáshoz jövünk honnét szép kilátás* nyilik. Az utat tovább követve, csakhamar mellékösvényre akadunk, mely a *Mártonsziklához*, az erdő közepén levő óriási sziklatömbhöz vezet. $^3/_4$ óra alatt (a Grätelről) felérünk a Szárazhegy *harmadik, legmagasabb csúcsára* 1015 m., a hol pad és szép kilátás kinálkozik.

Előttünk emelkedik a Nagy-Murán a menedékházzal. Az erdős hegyhát félkörben vonul a Nagy-Knollon át a Greinerhez és a Kis Knoll erdei rétet tisztán felismerteti. Jobbra (északnak) emelkedik a Leithaus, az erdős Medvefej és a Matka-bozsa hegy; messze mögöttük a Magas-Tátra.

Szerpentinákban visz az ut a harmadik csúcstól a Szárazhegy és Murán között levő gyepes nyeregre, a

honnan sárga jelzésü ut 1 óra alatt a Jánosvölgybe vezet. Csakhamar elérjük megint az erdőt és rövid idő alatt a menedékházhoz jutunk (15—20 percz), a honnan a kilátás igen szép és tágkörü.

Nem messze a menedékháztól jó forrás van (utmutató).

A menedékháztól 1/2—3/4 óra alatt meg lehet mászni a Murán keleti *sziklás kúpját* 1243 m., honnét elragadó a kilátás. Látni a Magas-Tátrát s a liptói havasokat, a Királyhegyet és a felső Szepességet Lőcséig. Az első forrásig elég meredek az ut, azon túl szerpentinákban vezet fel a kúpra.

2. **A Jánosvölgyön át** (2 óra).

Az ösvény a Királyforrás felé vezet, a honnan letarolt hegylejtőn át köves úton az erdő széléig megyünk (itt jó forrás). Az ut most két szerpentinában a Szárazhegy és Murán között levő nyeregre visz, a hol a Szárazhegyről jövő uthoz érünk (2 óra). Ettől a Muránhegyi menedékházig 1/4 óra.

3. **A Jávor-nyergen át** (2—2 1/2 óra).

Felmegyünk a Leithaus-i tisztásra, és onnan követjük az ösvényt a Jávor-nyeregig mint p. 245 leirva. A nyeregtől vagy a Muráni menedékházhoz, vagy a Murán keleti kúpja aljáig lehet jutni.

Visszajövet több út kinálkozik: A menedékháztól visszatérhetünk a Szárazhegyen át, a János-völgybe, vagy a vaspatak mentén a Hnilecz-völgybe, mely utóbbi út egy órai kerülő. Egy elég meredek ösvény vezet a Jávorhegynyeregre (úgy a menedékháztól, mint a Murán keleti kúpjáról 1/2 óra alatt); a melyről jó óra alatt vagy közvetetlenül a János-völgybe ereszkedhetünk le, vagy a Kis-Murán és Leithaus hegyek mentén, vagy egyenest a Huta-völgybe a vizvezetékhez megyünk és így Iglófüredre. Egy ötödik út visz a Greinerre (egy óra alatt) és innen további 2 óra alatt Hnileczen és a Grätelhegynyergen át Iglófüredre.

A gerauni kilátó pont (2—3 óra).

(Ördögfej és Ördögárok).

Gyalogosok számára kellemes félnapi kirándulás, (oda vissza 4—5 óra).

a) **Az Ördögfej-hegynyergen át** (kék útjelzés).

Iglófüred—Ördögfej $1^1/_2$—2 óra.

Gerauni kilátás $^1/_2$—$^3/_4$ = 2—$2^3/_4$ óra.

Az Ördögfejre esetleg szekeren is lehet jutni; de nagyon köves a régi szekérút.

Iglófüredről a vízvezeték mentén a felhagyott haltenyészde felé vándorolunk 35—40 p. alatt és követjük a régi rosz szekérutat a Taubnicz-patak mentén. $^1/_4$ óra mulva jobbra ágazik el az ösvény az Ördögárokba, míg utunk tovább vezetve, csakhamar hirtelen balra kanyarodik. Nem sokára elhagyjuk a Taubnicz-patakot és lassan hegynek megyünk, miközben az Ákos-forrás mellett ballagunk el. Két óra alatt felérünk az *Ördögfej*-re 1035 m., mely a Pokolhegy (Hüll) és a Haniszkova között lekszik. A hegyoldal jelenleg le van tarolva.

A hegynyeregről megpillantjuk a Taubnicz-völgyet jobboldalt a Haniszkova, Kis- és Nagy-Murán, baloldalt a Hüll- és Eschberg-hegyek által határolva. A háttérbeu látható a Branyiszkó-hegység alján a szepesi vár. DNy-on látjuk a Fehérviz-völgyet jobboldalt a meredek Geraun mészfensik, baloldalt a Madárhegy (Vogelsberg) és az (iglói) Királyhegy által körülvéve, háttérben a Gölnicz-folyó völgye, valamint a sztraczenai és dobsinai hegyek.

Az Ördögfejről Imrefalut $1^1/_2$, Sztraczenát $2^1/_4$, a Jégbarlangot $3^1/_2$ óra alatt érhetjük el gyalog, a pokolhegyi kilátó $^1/_2$ óra.

Az Ördögfejről a gerauni kilátáshoz menve, a Pokolhegy (Hüll) felé fordulunk, de a hegyet és az $^1/_2$ óra alatt elérhető kilátó pontot (p. 255) jobboldalt hagyjuk. Csakhamar az Ördögárok feletti gyepes, szétszórt facsoporttal diszített fensíkra jutunk, hol a gerauni ösvényt követjük, míg jobbfelé elfordul s rövid idő alatt a *kilátó ponthoz* jövünk.

b) **Az Ördögárok mentén** (vörös útjelzés) 2—2½ óra.

A felhagyott haltenyészdétől (¾ Iglófüredtől) az Ördög fejre vezető úton még ¼ órát ballagunk; majd jobbfelé visz ösvényünk. Átlépjük a Taubnicz-patakot és a szűk Pokolhegy (Hüll) és a Halhegy (Fischberg) határolt Ördögároknak nevezett völgyben eleinte erdőben, majd letarolt területen fölfelé haladunk. A mikor ujból az erdőbe lépünk baloldalt a hegy lejtőn nehány erős forrás található. Az ösvény most meredekebb lesz, és csakhamar elérjük a gerauni fensíkot, a hol az Ördögfejről jövő ösvénynyel (½ óra) találkozunk és rövid idő alatt a kilátó ponthoz jutunk.

Két oldalt a Holy-Kamen (jobbra) és a Cservena-szkala (balra) mészsziklák meredeken a mélységbe esnek alá. Látjuk a Béla-patakot és mellékvizét, a Kisel-patakot s e fölött a Lapis-refugii meredek mészfensikját és a rétet, hol a romok állanak. A háttérben emelkedik a Tátra.

A kilátó helyről Imrefalu 1 óra, Sztraczena 1¾—2 óra.

Vissza az Ördögfejen át (2 óra) vagy az Ördögárokban (1½ óra).

A pokolhegyi (Hüll) kilátó pont. (2—2½ óra.)

Az Ördögfejre, mint p. 254 leirtuk, 1½—2 óra alatt érünk fel, hol jobbra a Pokolhegynek tartunk (kék jelzés). (balra a Gerauni kilátáshoz ½ óra) Letarolt területen, majd erdőben emelkedve érjük el a Pokolhegy kúpját. A keleti hegyháton kevéssé leereszkedünk tisztáshoz, honnan a Szepesség nagy része kb. 30 helységgel áttekinthető.

Keleti lejtőjén ereszkedhetünk le a Taubnicz-völgybe, a «Tirolergrund» nevű mellékvölgygyel szemközt, (¾ óra) a honnan a régi ördögfeji úton visszatérünk Iglófüredre.

A Róth Márton-gugyor (Nagy-Szokol) (4—5 óra gyalog).

Iglófüred—Glaczi erdőőri lak 3½—4 óra.
— Róth-gugyor ½—¾ óra.

Ezen erős napi túr csak jó gyaloglóknak való.

Az Ördögfejen át (1—1½ óra Igfófüredről p. 257.) a Geraun-mészfensíkon haladunk a sztraczenai ösvényen a volt csőszházig (¾ óra), hol jobbra eltérünk és a glaczi országút felé tartunk, melyre ½ óra alatt érünk és további ¼ óra alatt a glaczi erdőőri lakhoz jövünk, hol esetleg meg is lehet hálni.

Az erdőőri laktól ½—¾ óra alatt eljutunk a Róth-gugyorhoz (l. p. 270).

Visszajövet ugyanazon úton; vagy Káposztafalura 3 óra, vagy a Lapis refugiin át (1—1½ óra) és tovább Iglófüredre (3 óra) összesen 5—5½ óra. A Jégbarlanghoz 2 óra.

A sztraczenai völgy, az időközi forrás és a dobsinai jégbarlang (erős napi kirándulás).

Ha Igló-Füredről vagy Iglóról a jégbarlanghoz akarunk jutni, legczélszerűbb odamenet Káposztafalván s a Glacz nevü mészfensikon, visszajövet pedig a Popován és Vernáron át kocsin mennünk. Ily módon a sztraczenai völgy s az egész vidék természeti szépségeiben gyönyörködhetünk. Van ugyan rövidebb ut is az Ördögfejen át (4½ óra), de az rossz s ennélfogva nem ajánlható. Gyalogosokra nézve azonban ez az ut a legközelebb és leghálásabb.

A jégbarlanghoz Káposztafalván s a Glaczon át (5—5½ óra kocsin) 44½ km.

Igló—Káposztafalu 1½ óra = 16·3 km.;
Káposztafalu—Sztraczena 3 óra = 22·5 km.;
Sztraczena—Jégbarlang ½ óra = 6·0 km.

Káposztafaluról kissé meredek kocsiut erdőn át a «Glacz» mészfensikra 1 óra alatt visz, (honnét erdei uton, balra a Lapis refugiira 1/2 óra alatt lehet jutni).

A fensikról, hol kevés a kilátási pont, folyton erdőben haladva s a Glaczi csőszházat elhagyva, melynek közelében a megtekintésre méltó Róth-gugyor a nagy Szokol-völgyszorosban van (p. 270.), rövid, meredek kanyarulatokban *Zeif* telephez ereszkedünk le, a hol a sztraczenai völgybe érünk.

Innen a sztraczenai vasgyár 1/4 óra, a jégbarlang további 1/2 óra. (p. 233).

Az Ördögfejen át gyalog (5 óra) 23·2 km.

Igló-Füred—Ördögfej 1 1/2—2 óra ;
— Imrefalu 1 1/2 óra = 3—3 1/2 ó. = 12·6 km. ;
— Sztraczena 3/4 óra = 3 3/4—4 1/2 ó. = 4·6 km. ;
— Jégbarlang 1 óra = 4 3/4—5 1/2 ó. = 6·0 km.

Az Ördögfejet 1 1/2 óra alatt érjük el (p. 254), hol az út ketté oszlik; mindkettő egyforma hosszú. Az egyik a völgyben Istvánfalura visz s a völgy elágazásánál jobbra, a nevezett falu felé tér el, mely falunál a sztraczenai völgy (tágabb értelemben véve) kezdődik. A másik ut az Ördögfej-től a Geraun fensikján át Imrefalura visz. Utközben kis erdei rétre s elhagyatott csőszházhoz érünk; azután kiterjedt erdei rétre jutunk, a melyen jó forrást találunk. (Itt egy ösvény a Szuchy-vrch nevü hegy oldalán a Glaczi kocsiutra tér le.) A rétet átszelve, erdőben folytatjuk utunkat, és meredeken lebocsátkozva, a regényes fekvésü Imrefalura érünk.

Észak és északkelet felé a Geraun hirtelen leszakadó mészfalai emelkednek ; nyugat és dél felé erdőboritotta hegyhátak.

A Geraunon, Imrefalutól északnak 1 1/2 órányira van a Jatka-barlang, melyben még élő és már kihalt állatok csontmaradványait találtak ; faunája a porácsi és ó-ruzsini barlangnál fiatalabb.

Imrefalutól Sztraczenáig 3/4 óra ; a vasgyártól a jégbarlanghoz 1 óra gyalog. (p. 233).

A vasgyártól az időközi forráshoz (p. 235).
A Jégbarlang (l. p. 228).

A Jégbarlangtól a Popován és Vernáron át vissza Igló-Füredre 53½ km. kocsin.

Jégbarlang—Szepes-Véghely 20·6 km.
— (Káposztafalu) Igló 26.3 km.
— Iglófüred 6.8 km.

A jégbarlangtól a poprádi uton Szepes-Véghelyig (Grénicz) megyünk hol (a felső Hernád-völgyben) jobbra fordulunk. Menetközben elhagyjuk Scsavnik falut és kastélyt, a szepesi püspök nyári lakát (p. 48), Bethlenfalvánál látjuk a Kismegye régi, 1768-ban felsőmagyarországi renaissance-stilusban épitett megyeházát s 1 óra alatt Káposztafalun vagyunk. a honnan Igló 1½ óra, Iglófüred további ½ óra.

Hollópatak 748 m. (3 óra gyalog).

A beszüntetett haltenyészdén át (¾ óra Iglófüredről) 1½—2 óra alatt elérjük az Ördögfej-hegynyerget (p. 254). Itt átlépjük a tisztást, leszállunk az Istvánfalura vezető uton, letérünk balra a hollópataki völgybe s 1 óra alatt a barátságos fekvésü kis Hollópatak telephez érünk.

Innen vagy a Gölniczvölgyben ballagunk völgynek s a Fehérviz-völgyön át az Ördögfejhez térünk vissza (2 óra), vagy Rákpatak telepnek tartunk (¼ óra) s a beszüntetett régi Mihályakna-uton (szép kilátással a szük Gölniczvölgybe) a rozsnyói országutra jövünk 1 óra alatt, a honnan a Greiner (1 óra), Igló-Füred további (2 óra), (összesen 4 óra). Lehet a Gölniczfolyó mentén Nagy-Hnilecz falura is vándorolni, (1 óra) és onnan vissza Igló-Füredre további (3 óra), összesen 4 óra alatt.

Feketehegy természeti - gyógyintézet 660 m.

Igló vasuti állomás 21 km. 2½ óra kocsin. 10 korona.
Iglófüred 15 km. 2 óra kocsin (2½ óra gyalog) (p. 248).

Merény $2^1/_2$ km.

Szepes-Remete vasuti állomás 20 km. $2^1/_2$ óra kocsin (p. 277).

Mint vizgyógyintézetet 1847-ben részvénytársaság alapitotta; a függetlenségi harcz azonban megbénitotta a vállalatot, mely 1853-ban Lomniczy V. birtokába jutott, a ki azt nagyobbitotta és bővitette. A fürdő-orvos 1892 óta dr. Bartsch G. A vendégek száma 1901-ben 600 volt.

Feketehegy-fürdő védett csak kelet felé nyilt helyen, a Feketehegy északkeleti lejtőjén elhuzódó erdei réten

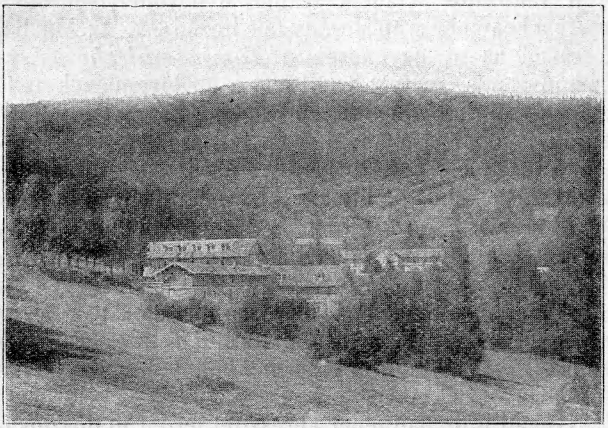

Feketehegy természeti-gyógyintézet.

fekszik és szép erdővel van körülvéve. A fürdő 4 magában álló és 5 egymással összekötött épületből áll. A főépület előtt van a fürdő közönség gyülekezőhelye. (Naponkint zene, Lawn-tennis, tekepálya, tánczmulatság.)

A fürdőben van 170 szoba; napiár K 0·80—2·60. Étkezés csak közös. Ellátás hetenkint K 30—48.

Gyógydij az egész idényre 6 K; zenedij hetenkint 2·80 K. Physikai-diætetikus gyógymód: nap- és lég-

fürdő, vizkúra. Idény május végétől október elejéig; az előidényben (junius és szeptember) 50% olcsóbb. Posta és távirda a közeli Merény városban.

Az erdőben 14 foglalt forrás van; vizük kristálytiszta és üde, 6—12° C. A főépület közelében van a főforrás karvastag vizsugárral, mellette a «Hamupipőke».

Séták.

A változatos sétautak számos nyugvóhelylyel, többnyire a Feketehegyen Merény felé huzódnak. Az Amáliaforrástól az ut egyenesen a *Tompa-emlékhez* visz: ez kőpyramis, melyet 1868-ban a fürdővendégek az itt időzött költő tiszteletére emeltettek. Itt van a Lawntennis-játéktér. Néhány lépésnyire, szabad téren, emlékkő áll, melyet 1879-ben egy egészségét itt visszanyert fürdővendég állittatott fel. Néhány forrás mellett az ut a «*merényi kilátáshoz*» visz, a honnan Merény városát könnyen el lehet érni a fürdőtől számitva 3/4 óra alatt.

Az emlitett Amáliaforrástól kissé meredek ut a «*Toronyra*» visz, mely kilátási pontról a Tátracsúcsok láthatók. Innen az ut a hegygerincz mentén, félkörben a fürdőhöz vezet vissza.

Nyugati irányban fehér kereszttel jelzett ut Rosztokabányatelep felé visz. Az utnak szép kilátási pontjai vannak a Hnilecz-völgybe; köztük a sétaut végpontja a «*Szép kilátás*».

Rosztoka innen 1/2 óra alatt érhető el.

Kirándulások.

A merényi bükkerdő (Buchwald) 1116 m., (2 óra, lejövet 1 1/2 óra).

A zene-pavillon s a két forrás mellett a sárga jelzésü ut serpentinákban az erdőben, a Priessnitz- és Vilmosforrás mellett, visz. 1 1/2 óra mulva az erdőből ki-

jövünk, s a kiterjedt hegyi réten szerpentinákon felmenve *kőpadhoz* jutunk (1/4 óra), a honnan egy ösvény a fürdőhöz visszavezet; egy másik a bükkerdőn végig, folyton hegyi réteken, a Greinerre visz (3/4—1 óra).

Az utóbbi jelzett utat a bükkerdő-kúp aljáig követjük s csakhamar a sziklás csúcsot meg is mászszuk (1/2 óra a kőpadtól).

A **kilátás** igen tágkörü. *D* felé látjuk magunk alatt a Gölnicz-völgyet, hátterében a Szulova-hegyháttal; *K* felől csatlakoznak a hosszura nyult párhuzamos völgyek: a Lassu-patak- (Stillbach)- és az Óviz-völgye, melynek számos hegycsúcsai közül az Arany-asztal 1318 m. válik ki leginkább. *Ny* felé gyepes fensík terül el a Greiner felé; e mellett a Madár-hegy, Knoll és Murán hosszú hegyhátai; az utóbbi kettő között a Királyhegy hatalmas kúpja tekint feléink; a Murántól jobbra pedig a Magas-Tátra és a Szepesi Magura. *É* felé kitárul előttünk a nagykiterjedésü Palenica hegyi rét, a Rosztoka- és a Hnilecz-völgy, a Hegen-hegyhát Zavadkával; továbbá Porács helység, a gölniczi hegyek és messze távolban a lőcse-lublói- és a Branyiszkó-hegység Szepes-várral.

Visszajövetel ugyanazon uton (1—1 1/2 óra), vagy a Greineren át (1 óra) Rosztokára (1 óra) és Feketehegyre (3/4—1 óra), (összesen 3 óra), vagy pedig a Greineren át Igló-Füredre (3—4 óra).

Rosztoka bányatelep (3/4—1 óra).

Szép sétaut vezet a gyógyteleptől nyugoti irányban a Szép-kilátáshoz (1/4 óra) és innen Rosztokára 1/2 óra alatt (p. 250).

Bindt bányatelep (1 1/4—1 1/2 óra).

A Hnilecz-völgybe vezető ösvényt követve, a kocsiuton haladunk, mig Rosztoka-telep mögött a hid közelében (utjelzés) ösvény visz a meredek hegynyeregre, a honnan 1/4 óra alatt Bindt telepre érünk (l. p. 249).

A Greiner (2 1/2 óra).

Az ut ugyanaz, mely a merényi bükkerdőre visz. A csúcsot balra hagyva, hegyi réteken a Holicky-vrch

és Vrch nad Javorem nevü hegyhátakon a Greinerre jutunk, hol a kereszt közelében vadászkunyhó áll.

Innen Rosztoka 1 óra és Feketehegy további 1 óra; Iglófüred szintén 2 óra.

Merény (3/4—1 óra).

A kelet felé huzódó sétauton a «Merényi kilátáshoz» jutunk, a honnan jó ösvény tovább a városba visz.

Zavadka 823 m., (1 óra).

Ezen rutén lakta falu a Szepesség egyik legmagasabb fekvésü helysége, Feketehegyről látható. A merényi kohónál közvetetlenül a város előtt, a Straznicsky-patak mentén völgynek haladunk Zavadka felé. A közeli Sosninka-csúcsról 891 m. szép a kilátás.

A kereszttől Zavadka mellett egy ut balra a Bindtre (3/4 óra), illetve Rosztokára (3/4—1 óra) vezet; az egyenes irányu pedig a Szontagh-völgyön, a Babinán és Teplicska falván át Iglóra (2 1/2 óra).

Az Ökörhegy (Volovecz) 1290 m.

Feketehegyről Merényen át 4 1/2—5 óra alatt érhető el az 1290 m. magas Pozsáló vagy Ökörhegy. A kilátás a kúpról igen szép: Látható Rozsnyó s a meredek Ivágyóhegy, a gömöri mészfensik, a Szitnya, Mátra és Bükk, az Alacsony-Tátra a Királyhegygyel és a Gyömbérrel s a Szepesség a lublói hegyektől a Branyiszkóig.

A Voloveczről Rozsnyóra 3 óra.

Az Arany-asztal 1318 m. (4 óra).

Kocsin Óvizre (1 óra) s onnan gyalog az Arany-asztalra. (Lásd p. 277; 286).

A *Kloptana* vagy Szomolnok. (p. 283; 279).

A Porácsi völgy.

A Szepesség festői mészvölgyeihez csatlakozik a kissé félreeső Porács és Szlovinka között fekvő Porácsi völgy is. Kiindúló pont Márkusfalva állomás Igló mellett.

Márkusfalva—Porács 1 óra szekérrel; 2 óra gyalog.

— Porácsi malom=Völgyszoros kezdete 1/2 óra;
— Völgyszoros vége 1 1/2 óra;
— Szlovinka 1/2 óra;
} 2 1/2 óra gyalog.

Összesen 4 1/2 óra gyalog.

Márkusfalvától szekérút visz **Kotterbach** bányatelepre ½ óra alatt. Gyalog ½ óra alatt a pörkölő kemenczékhez és az olvasztóhoz érünk (melyekhez Márkusfalváról keskeny vágányu vasut visz), és további ½ óra alatt Kotterbach első házáig, mely telep 6 km. hosszaságban huzódik fel a völgyben. A felső telepen vannak az aknák s a szétszórt hánydák, melyek a Porácsi magaslatig (1 óra) terjednek.

A kotterbachi bányák a Szepesség leggazdagabbjai közé tartoznak. A réz- és fakó érczeket a felső-magyarországi bányásztársulat aknázta ki. 1895-ben a bányák Rothschild birtokába jutottak s azóta főleg vaskövet bányásznak. A pörkölt érczek a külföldre szállittatnak.

Porács 778 m. a Szepesség egyik legmagasabb fekvésü helysége; rutének lakják. A helység végétől (balra) a Galmus-hegység lejtőjén vezet az ut a *porácsi Csontbarlanghoz*. Ez a helységtől 1 órányira, a «Na Zridloch»-völgyben van. Ásatások őskori tárgyakat s egy kulturréteget deritettek fel. Találták a barlangi medve, a barlangi oroszlán, barlangi farkas és szarvas csontmaradványaikat. A barlang őskori emberek lakása volt.

A porácsi völgybe vezető meredek utat követve, ½ óra alatt a porácsi malomhoz érünk, mely a völgyszoros kezdetén fekszik. Itt kezdődik a völgy festői része. A Galmushegység meredek mészsziklái szükitik a völgyet. Jó óra mulva kezd a völgy ismét tágulni. A háttérben feltünik az érczdús Thurzóhegy (Klippberg) és csakhamar mutatkoznak Szlovinka falu első házai, mely helység ½ óra hosszat huzódik el a hasonnevü patakig.

Szlovinkától Krompach állomásig ½ óra kocsin; a hegyeken át Thurzó-Füredig, vagy Gölniczbányáig 1, illetve 2 óra gyalog.

A káposztafalvi mészhegység és a csütörtökhelyi Zápolya-kápolna.

(Felső Hernádszoros, Menedékkő (Lapis refugii) Róth Mártongugyor.)

A káposztafalvi mészhegység több megtekintésre méltó látványossággal dicsekedhetik.

Káposztafaluról az Igló közelében levő Szepes-Sümegig a Hernád, meredek mészszikláktól körülvett szük völgyben folyik. Ez a felső vagy káposztafalvi Hernádszoros, a Hernád-völgy egyik legszebb részlete, mely Szepes-Sümegtől a lethánfalvi malomig járható.

Ezen malom fölött, mészfensikon található a Menedékkő (Lapis refugii), hová a szepesi szászok a mongolok betörésekor 1241-ben menekültek. A tót nép Klastorisko (Kolostor) név alatt ismeri a helyet. A hely régmult időkre emlékeztet vissza. A vidék szép, ugy hogy oda kirándulni nem kárba veszett fáradság.

A «Glacz» fensikon tekinthető meg a nevezetes Róth Márton-gugyor, a nagy Szokol-völgyszorosban.

Ezen kirándulások mindegyikét egy nap alatt meg lehet tenni, és esetleg még a Zápolya-kápolnát Csütörtökhelyen is meglátogatni. Mind a káposztafalu-sztraczenai utról közelithető meg. A Liftner-vizesés a hegység tövétől jobbra esik; a menedékkői zárdaromokhoz a mészplateautól erdei ut vezet, és a Roth Márton-gugyor a Glaczi csőszház közelében található meg.

Poprád-Káposztafalu 1 óra; glaczi csőszház $1^1/_2$ óra kocsin; Roth-gugyor $1^1/_2$—2 óra gyalog; vissza Poprádra 2 óra = 6—$6^1/_2$ óra.

A Menedékkővel $1^1/_2$—2 órával több.

A Lifner-vizeséssel $1^1/_2$—2 órával több.

A Zápolya-Kápolnával $1^1/_2$—2 órával több.

A kirándulások tetszés szerint kombinálhatók. Esetleg visszajövet a Jégbarlanghoz is lehet menni, mely a glaczi csőszháztól $1^1/_2$ óra alatt kocsin érhető el.

A Menedékkő. (Lapis refugii) Klastorisko 840 m.

A Menedékkőre Káposztafaluról és Iglóról visz az ut.

Káposztafaluról.

Poprádról Káposztafalura 1 óra kocsin, vagy vasuton; a káposztafalvi állomástól a községig $^1/_2$ óra gyalog, $^1/_4$ óra kocsin.

a) **A lethánfalvi malom érintésével** (a malomig kocsin jó $^1/_2$ óra, gyalog $1^1/_4$ óra).

A falu templomától kelet felé vezet mezei ut, mely eleinte mezőn, majd az erdő szélén a már messziről látható csőszházhoz vezet, honnan nehány percz alatt a lethánfalvi malomhoz jutunk. (A további utat l. p. 268).

b) **Kocsin közvetlen a romokhoz** ($1^1/_2$ úra).

A sztraczenai uton 1 óra alatt felérünk a Glacz nevü mészplateau magaslatára, melyen balra csakhamar erdei

ut (keletnek) ágazik el s a Lapis refugii kolostor romjaihoz visz (1/2 óra).

Gyalog 2—2 1/2 óra.

A káposztafalvi állomástól 1/2 óra alatt Káposztafalura érünk, a honnan gyalogösvény visz az alsó hámorig 1/2 óra.

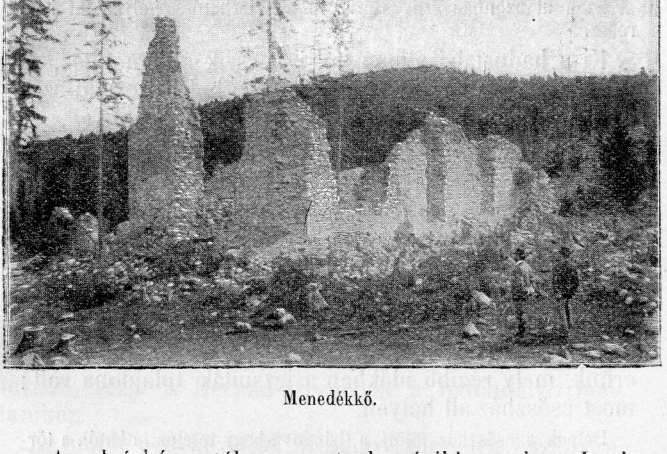

Menedékkő.

Az alsó-hámortól az ut (a legrégibb, mely a Lapis refugii-ra felvisz) folyton erdőben vezet, mig a zárdaromokat el nem érjük (1—1 1/2 óra).

Az alsó hámornál, ott hol a folyó az első mészhegyet, (Zselena hura = Zöldhegy) megkerüli, kezdődik a Hernádszoros.

Ezen hegyen hajdanában *Marcellvár* állott, melyet a mongolok 1241-ben elpusztitottak. Azóta a vár pusztán állt és 30 év mulva került a hozzátartozó helységekkel együtt a szepesi káptalan birtokába. A vár tervezete ugyanaz volt, mint Szepes-váré s oly kiterjedésü, mint annak külső udvara. A két hatalmas bástya által védett bejárat délnek esett. A fővár a négy legfelsőbb csúcsán állt. De a helyet történelemelőtti időkben is lakták. Erről tanuskodnak az

őskori *terraszépítkezés* nyomai s az itt talált tárgyak (kőbalta és őskori agyageserepek).

Iglóról.

Kocsin Káposztafalun át (16·3 km.) a fennt leirt uton 2 óra alatt.

Iglóról más uton is lehet kocsin a Menedékkőre jutni (a lethánfalv malomig). Szepes-Sümegnél mezei utra térünk, mely Tamásfalun át egyenesen Káposztafalura visz. Ezen helység előtt, a keresztnél, mellékút az erdőszélen látható csőszházhoz visz, a melytől a patak mentén a *lethánfalvi malomhoz* jutunk (1½ óra). Innen gyalog a Menedékkőre (p. 268).

Ezen ut azonban csak száraz időben járható s helyenkint igen rossz.

Ki a hadusfalvi állomástól igyekszik a romokhoz, az gyalog a Jezsuita malomig megyen, hol a Hernád-szorosban folytatja az utat.

Iglóról gyalog a Hernádszoroson át Lapis refugii-ra egyenest 3 óra, a lethánfalvi malmon át 4 óra.

Szepes-Sümegig kocsin vagy vasúton (½ óra) megyünk, vagy pedig gyalog a Hernádszoros elejéig, a felhagyott Sümegi kohókhoz (1 óra). Innen a völgyszorosban hömpölygő Hernádfolyó mentén ösvény visz a jobbparton. A Loreley-sziklát, meredek mészhegyet elhagyva, ½ óra alatt a felhagyott *Jezsuita-malomhoz* érünk, mely régibb időkben a jezsuiták tulajdona volt; most csőszház áll helyén.

Délnek a csőszház fölöit, a Csingova-hegy tetején láthatók a történelem előtti *Csingóvár* romjai; cyclop-falakból emelt, 2 m. magas körsáncz maradványai. Münnich Sándor szerint ez a vár a Menedékkő (Lethonkő) távolabbi erősitéséhez tartozott.

A malomtól északnak, a tamásfalvi patak torkolatához közel annak balpartján szintén mutatkoznak őskori épitkezések. Ezekben hármas terraszépitkezés maradványaira ismertek, a melynél szintén számos őskori tárgyat: csont- és kőeszközöket, szépen diszitett agyagcserepeket, s őskori vassalakot találtak. Ez a *hernádi Hradisko,* keltatelep.

A Jezsuita-malomnál átkelünk a Hernádon, később ismét egy másik hidon s igy a lesniczi patak torkolatához érünk (15—20 percz). Itt kezdődik a Hernádszoros leg-

szebb része. A balpart mentén meredek, festői sziklafalak (Zselena vrata = vaskapu) emelkednek; ezek egyikén, odább menve, van a «*tamásfalvi kilátó*».

A **tamásfalvi kilátáshoz** több ut vezet. Az egyik Tamásfalváról egyenes irányban a letarolt Ludmanka hegyhátra vezet (3/4 óra); a másik a lethánfalvi malomtól a Majerskán át (3/4 óra); a harmadik, meredekebb a Hernádtól a Bélapatak torkolata közelében, a lethánfalvi utról letérve, visz fel a kilátáshoz (1/2 óra).

A meredeken leeső sziklafalról látjuk a Hernádszorost a Lesniczpataktól a Bélapatakig, sőt még tovább a lethánfalvi malomig; előttünk a Béla-patakot a Drablova, Pirtz és Kolisky-hegyet és a lesniczi erdőt.

Egyenes irányban (nyugatnak) látható azon meredek hegyhát, melynek fensikján a Lapis refugii romjai vannak. Attól jobbra a kopár Majerszka-hegyhát emelkedik, a melyen az ut a lethánfalvi malomhoz visz. Csakhamar a Béla-patakhoz jutunk, melyen keveset völgynek menve, át is lépünk (1/2—3/4 óra a Jezsuita-malomtól). A hidról magunk alatt látjuk a mély szűk sziklahasadékot, melyben a patak tova zuhog.

Itt elágazik az út. Az egyik egyenesen felvisz a magaslatra és a romokhoz egy óra alatt; az út azonban meredek, és inkább visszajövet ajánlandó. A másik ösvény tovább vezet a Hernád-szorosban a lethánfalvi malomhoz.

Ez utóbbi utat követjük. Keskeny, meredek ösvényen kissé fölfelé, majd ismét a Hernád-folyóhoz lemegyünk, melyen hidon átkelünk. A folyó első kanyarulatánál ösvényhez érünk, mely jobbra a Tamásfalvi kilátó helyre visz (1/2 óra). (p. 267.). Majd lassan a Majerszka-hátra felhágunk s útközben a lethánfalvi malomhoz közeli meredek sziklákat s a Menedékkőre vezető utat pillantjuk meg. A kopár Majerszkáról lejutva, az erdőben azon kis mellékvölgybe fordulunk, a mely a lethánfalvi malomhoz elhuzódik (3/4—1 óra a Bélapataktól).

A **lethánfalvi malom** közvetlenül a Hernád

partján, meredek sziklafal tövében fekszik. Fekvése regényes. A malomban kenyér, vaj és tej, esetleg vezető is kapható a Menedékkőre.

A lethánfalvi malom közelében, a Hernád balpartján van a *káposztafalvi barlang,* keresztülvájt mészszikla a meredek sziklagerinczen. Az egykoron szép kilátást mostanában fák elállják.

A csőszház közelében balra ösvény az erdőbe fordul; a barlangot bajos találni. Oda és vissza $^3/_4$—1 óra. Megtekintése nem hálás.

A csőszháztól mezei ut Káposztafalura 1 óra és a káposztafalvi állomáshoz további $^1/_2$ óra alatt visz.

A lethánfalvi malomtól $^3/_4$—1 óra alatt érjük el a kolostor romjait. A Hernád-hidon átkelve, egy ideig a folyó mentén, azután a jobboldali hegylejtőn felvezető, részint sziklába vájt és helyenkint meredek «régi uton» haladunk, melyet 1436-ban a karthauziak készitettek. Az ujabb időben készült ut egy ideig tovább vezet a Hernád mentén s a magaslatot néhány kanyarulattal éri el. A legmeredekebb utrészlet fölött egyesül a két ut.

Igen meredek (s ennélfogva nem ajánlható) ösvény a Hernádhidtól egyenesen vezet fel és félmagasságban a régi utba szakad.

Fent, a mészplateau-n az ut erdőben vezet, majd elágazik: a balfelőli kissé meredek ösvény először a felső réthez s ugy a zárda romjaihoz; az egyenes irányu pedig közvetlenül a romokhoz vezet.

A *zárda romjai* terjedelmes rét szélén fekszenek, mely a mészplateau legnagyobb részét elfoglalja. Néhány facsoport ketté osztja a rétet. A plateau három oldalt meredeken leesik és csupán délnyugat felé áll összeköttetésben a káposztafalvi mészfensikkal. A kilátás korlátolt.

A zárdaromok egész terjedelmükben tisztán láthatók; legjobban maradt meg a zárda temploma. Ennek közelében, az erdő szélén, jó forrás van s ez alatt felismerhető a régi halastó. A zárdától délnyugatnak,

ugyanazon a réten láthatjuk az ősrégi kis Sz. János-kápolna romjait.

Történelem. Ezen minden oldalról megközelithetlen hegy tudvalevőleg a mongolok betörése alkalmával 1241-ben a szepesi szászok menhelyét képezte, s innen származik neve is: Menedékkő = Lapis refugii. A plateaut megerősitették, kis templomot, a Sz. János kápolnát épitettek és három évig laktak itt. A mongolok visszavonulása után 1243-ban ismét elhagyták a helyet, miután tűzvesz azt teljesen elpusztitotta. Ezen időből valók a Sz. János kápolna romjai. A kápolna végelpusztulását segitette az is, hogy a faragott köveket a mult század harminczas éveiben levitték Sesavnikra, hol a püspöki kápolna épitéséhez használtattak. A régi erődítvényi falaknak is vannak még némi maradványai (l. a térképen). Münnich Sándor szerint ezek a falmaradványok azonban sokkal régiebbek, s a keltáktól származnak (100—300 év Krisztus előtti idő).

60 évvel később 1299-ben a helyet a *karthauzi rendnek* adományozták, hogy ott kolostort épitsen «Isten dicséretére s a mongoloktól való felszabadulás örök emlékére». 1305-ben lerakták az alapkövet és két évvel utóbb a szerzetesek bevonultak a zárdába. A XV. században a husziták két izben fosztogatták a zárdát, melyet 1478-ban restauráltak. 1492-ben uj templomot épitettek (a mostani templomromot) a zárdán kivül, s annak falaihoz támasztották; egyuttal halastó is létesült.

A XVI. századi belviszályok alatt, Ferdinánd király és Zápolya közt, a szerzetesek sok zsarolásnak voltak kitéve. Ez időben Murányvár kapitánya kifosztotta a zárdát s abba be is vonult, hogy innen a környéket sarczolhassa. Elüzetése után a zárdát, «nehogy ujra rablókézre jusson», Szepes megye határozatából lebontották 1534-ben. A területet a szepesi káptalan kapta.

Igy szünt meg a zárda, miután 227 évig 24 perjel alatt fennállt 1307—1534. A zárda harangjai állitólag Lethánfalvára, a zárda templomának műfaragványai pedig Sesavnikra, a püspöki templomba kerültek.

Visszajövet vagy Káposztafalura, vagy egyenest a Bélapatak torkolatához s a Hernádszoroson át Iglóra, vagy a lethánfalvi malmon át megyünk.

Jó gyalogos visszajövet a Kiselpatak mentén is teheti meg az utat Igló felé. Ezen hegyszakadékot elérjük $^3/_4$ óra alatt, ha a Glacz felé vezető utat egy ideig követjük, azután pedig balra eltérünk (vörös keresztjelzés), és leereszkedünk a völgybe. Nehány perczig völgynek menve a Moh-vizeséseket és a Béla-patak felé haladva a Karoliny-vizesést pillantjuk meg. Ut a völgyben nincs.

A Róth Márton-gugyor. (Nagy-Szokol.)

Poprád-Glaczi csőszház $2^1/_2$ óra kocsin (Káposztafalun át)
Igló-Glaczi « 3 « « «
Jégbarlang-Glaczi « 2 « « (Sztraczenán át)
Sztraczena-Glaczi « $1^1/_2$ « « «
Iglófüred-Glaczi « $3^1/_2$—4 óra gyaiog (l. p. 256)
Lapis refugii Glaczi csőszház $1^1/_2$ óra gyalog.

Az előbbihez Káposztafaluról a sztraczenai úton jőve jutunk. A glaczi csőszház közelében van a hosszú Szokol-völgytorok. Ezt ösvényen érjük el $^1/_2$—$^3/_4$ óra alatt. A patakhoz le érve egy ideig völgynek megyünk és nem sokára a szepesi középhegység egyik legnagyobb látványosságához érkezünk. Házmagas meredek, itt-ott kimosott mészsziklafalak közt kigyószerűen kanyarodik a hegyi patak lefelé számos cascadot képezve. Ez a Róth Márton gugyor.

Vissza ugyanazon az úton a glaczi csőszházhoz, hol esetleg meg is lehet hálni.

(Iglófüred felé l. p. 256).

A Liftner-vizesés a Szucha-Béla völgyben található. Midőn Káposztafaluról a sztraczenai uton a mészhegység lábához érkezünk, jobbra fordulunk a Szucha-Béla patak köves szűk völgyébe, hol ut nélkül völgynek menve, $^3/_4$ óra mulva völgykatlanhoz érünk, a melyben a Liftner-vizesés három kaszkádában zuhog le. A vizesés a jobboldali első szikláról tekinthető át legjobban. (Káposztafaláról 1—$1^1/_2$ óra).

Mindkét túr csak jó gyalogosnak ajánlandó.

DEBRECENI MAGYAR KIRÁLYI
TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
KÖNYVTÁRA
12163 /1930.
gyarapodási naplószám.

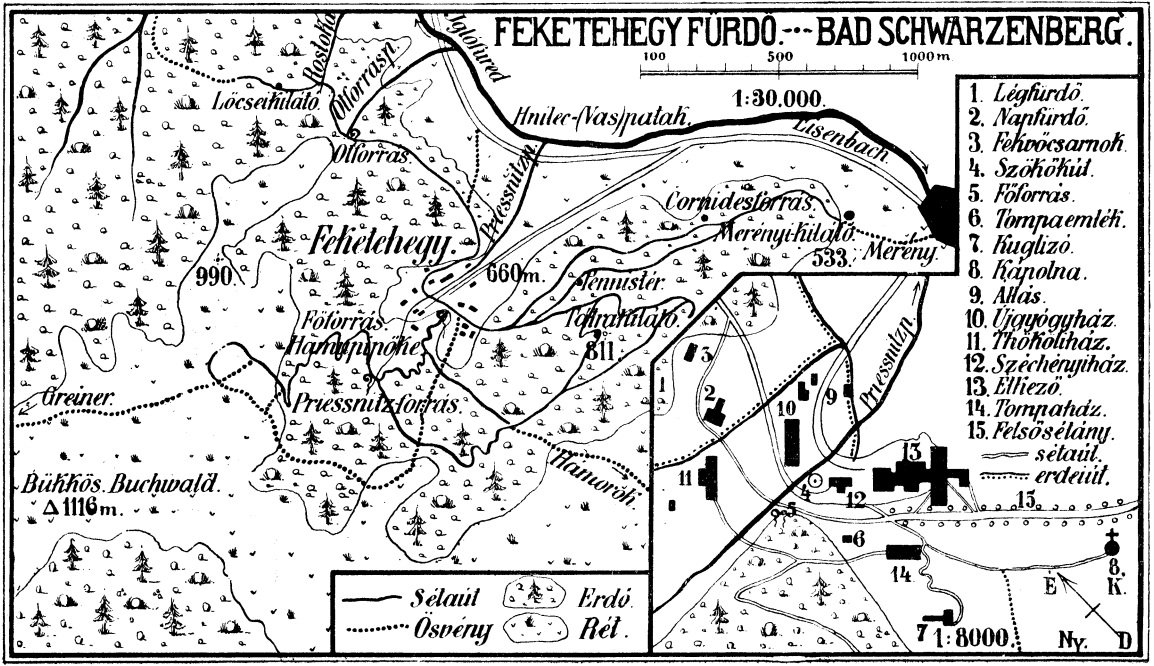
FEKETEHEGY FÜRDŐ. --- BAD SCHWARZENBERG.
100 500 1000 m
1:30.000
1. Légfürdő.
2. Napfürdő.
3. Fehévécsarnok.
4. Szökőkút.
5. Főforrás.
6. Tompa emlék.
7. Kuglizó.
8. Kápolna.
9. Állás.
10. Újgyógyház.
11. Thékolóház.
12. Széchényiház.
13. Elliező.
14. Tornaház.
15. Felsősétány.
sétaút.
erdeiút.
Fekete-hegy.
990
660 m.
533. Mereny.
Hamuronhe
811.
Büchös. Buchwald.
Δ 1116 m.
Sétaút
Ösvény
Erdő
Rét
1:8000
Ny.
D
E
K.